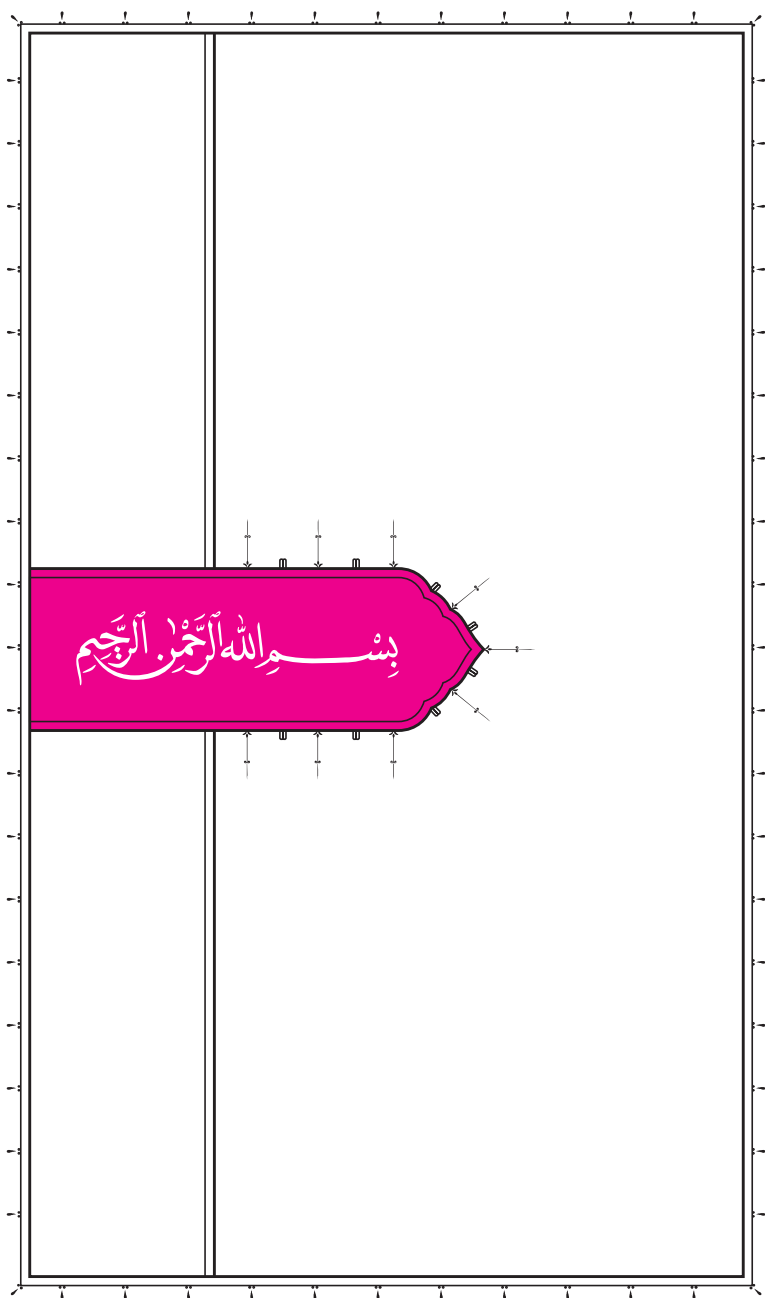
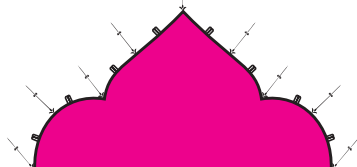

اسرار الحسینیه

میرزا حبیب اللہ شریف
ساوجی کاشانی رحمۃ اللہ علیہ

تحقیق، تصحیح و باز نویسی
سید مجید نجفی

سرشناسه: ساوجی کاشانی، میرزا حبیب الله، ۱۲۲۴ - ۱۲۷۰.
Mirza Habibalah, Savojy kashany
عنوان و نام پدیدآور: اسرارالحسینیه / تألیف میرزا حبیب الله ساوجی
کاشانی؛ تحقیق و بازنویسی سیدمجید نجفی.
مشخصات نشر: تهران: آرام دل، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۹-۴۲۷-۵
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۶۰ق. -- سرگذشتنامه.
موضوع: Hosayn ibn Ali, Imam III -- Biography
موضوع: شعر مذهبی عربی -- مجموعه‌ها
موضوع: Religious poetry, Arabic -- Collections
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۴
رده بندی کنگره: ۹۵/۴۱۱۳۹۵ح۷م / ۳ / BP۴۳
شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۶۷۱۷۰

اسرارالحسینیه

تألیف: میرزا حبیب الله شریف ساوجی کاشانی
تحقیق، تصحیح و بازنویسی: سیدمجید نجفی
ناشر: آرام دل • مدیر تولید: قاسم باقری
صفحه‌آرا: مهدی نحوی • نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۴
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
چاپخانه: شمیم • صحافی: ولیعصر (عج)
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۹-۴۲۷-۵

تهران: میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان
شهدای ژاندارمری، پاساژ کوثر، پلاک ۷
| تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۱۶۹۷-۹
| سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۰۷۷۷
| www.Aramedel.com |

میرزا

آیت اللہ میرزا حبیب اللہ شریف ساوجب کاشانی رحمۃ اللہ علیہ

فهرست مطالب

۱۱ مقدمه

۱۴ تذکره حال مؤلف رحمته الله

۱۶ فرزندان

۱۷ اساتید

۱۷ شاگردان

۱۸ تألیفات

۲۷ کتاب حاضر

۲۹ دیباچه

۳۳ باب اول: محبت حق تعالی جل جلاله

۳۶ نکته

۳۶ در گریه و بکاء تمامی موجودات

۴۰ اشعاری از سید بحر العلوم رحمته الله

باب دوم: محبت و اتحاد ۴۳

- ۴۷ سر خفیه
- ۴۷ توضیح سر
- ۴۹ اییاتی از مولوی
- ۵۰ نکته
- ۵۱ وجوب زیارت امام حسین علیه السلام
- ۵۱ اجر و مرتبه زائر امام حسین علیه السلام

باب سوم: ملائکه نصرت ۵۳

- ۵۵ سر خفیه
- ۵۷ باب چهارم: دوستی و محبت ائمه معصومین علیهم السلام
- ۶۰ نکته

باب پنجم: در بیان اینکه بکاء و اشک، مختص به سید مظلومان علیهم السلام است ۶۱

- ۶۳ اشاره
- ۶۴ روایتی عجیبه درباره احوال گریه کنندگان بر آن مظلوم علیه السلام در قیامت

باب ششم: در بیان محل و جای محبت ۶۷

- ۶۹ کلمات بعض عرفا
- ۷۰ در محبت ثارالله علیه السلام

۷۱	مبدأ اشک بر شاه شهدا علیهم السلام
۷۲	گریه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم
۷۵	باب هفتم: در بیان عشق و محبت
۸۰	کلام خدا با موسی علیه السلام
۸۱	نکته
۸۱	استغاثه شاه شهداء علیهم السلام
۸۵	باب هشتم: در باب محبت حقیقیه
۹۰	در اصحاب سیدالشهداء علیهم السلام
۹۴	سر وجوب محبت امام حسین علیه السلام بر خلق
۹۵	نکته
۹۹	باب نهم: در وصف مشتاقین
۱۰۵	سر شوق شاه شهید علیه السلام به شهادت
۱۰۷	نکته
۱۱۱	باب دهم: تسلیم و رضا
۱۱۳	نکته و سر
۱۱۳	تکمیل سر
۱۱۴	شکایت پیغمبری به خداوند از فقر
۱۱۶	نکته

در حالات و ساعات آخرین آن مظلوم ﷺ ۱۱۷

باب یازدهم: در بیداری شب ۱۲۳

نکته اول ۱۲۷

نکته دوم ۱۳۲

باب دوازدهم: در فنا ۱۳۳

نکته ۱۳۵

باب سیزدهم: در تمامیت خاتم الانبیاء ﷺ ۱۳۷

نکته ۱۳۹

باب چهاردهم: در اینکه هرچه هست از عشق است ۱۴۱

نکته ۱۴۳

ضمیمه اول: اعظم مصائب عالم ۱۴۵

روایتی از زرارة ۱۵۵

ضمیمه دوم: در بیان مراثنی سید بحر العلوم ﷺ ۱۵۹

ضمیمه سوم: تصاویری از نسخه خطی ۱۶۳

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى اعظم رزيتنا بمصيبة من جعل الامامة من ذريته
و الشفاء فى تربته و اجابة الدعا تحت قبته و عدم احتساب
ايام زيارته من اعمار زواره السيد المظلوم ابى عبدالله الحسين
صلوات الله و سلامه عليه و على جده المبعوث رحمة للعالمين
الذى قال فى حقه حسين منى و انا من حسين و على ابيه
اميرالمومنين صلوات الله و سلامه عليه و امه فاطمة الزهراء
صلوات الله و سلامه عليها سيدة نساء العالمين و اخيه سيد
شباب اهل الجنة اجمعين و اولاده التسعة الميامين المكرمين الائمة
المعصومين صلوات الله عليهم.

قال الله الحكيم فى محكم كتابه الكريم، اعوذ بالله من الشيطان
اللعين الرجيم: ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾
بگو من از شما [در برابر ابلاغ رسالتم] چیزی جز محبت و
مودت اهل بيتم را نمی خواهم.

واما بعد...

از کتم عدم تا وجود و از وجود تا وصال و لقاء به ساحت رَبّ
ذی الجود، راه مشهود و معلوم و مشخص و منوّر است، که آن صراط
محبت و موّدت است، و غیرذلك همه همان کتم عدم است.
که گفته اند:

جهان بدون وجودت، خرابه عدم است
خرابه باگل رویت، وجود دم به دم است^۱
واجب الوجود خود اساس عالم را بر مدار ذات ذوالجلالش، و
در نزول کلامش، و در محکم کتابش، بنا بر موّدت نهاد و اولیاء و
سگان داران جنابش، در صعود کلامش، تمامت حقیقت را حبّ و
محبت و موّدت خواندند.

به دوستی نبی و ولی اساس نهاد
جهان و هر چه در او هست، خالق دادار^۲
و شاهد بر این مدعا کلام نورانی قرآن صاعد و ناطق، حضرت امام
جعفر بن محمد الصادق صلوات الله علیهما است که فرمودند:

هل الدّین إلّا الحبّ؟!۳

آیا دین چیزی به جز محبت است؟!۳

وقال الله تبارک و تعالی:

من طلبنی وجدنی، و من وجدنی عرفنی، و من عرفنی احبّنی و من
احبّنی عشقنی، و من عشقنی عشقته، و من عشقته قتلته، و من

۱. حجة الاسلام و المسلمین استاد سیدرضا جعفری رضوی رحمته الله.

۲. دیوان حافظ، نسخه قدسی.

۳. خصال، شیخ صدوق رحمته الله، صفحه ۷۴.

قتلته فعلی دیته، و من علی دیته فانا دیته..

و خداوند تبارک و تعالی می فرماید:

آنکه مرا طلب کند، می یابد. و آنکه که مرا یافت، می شناسد.
و آنکه که مرا شناخت، دوست می دارد. و آنکه که مرا دوست
داشت، به من عشق می ورزد. و آنکه به من عشق ورزید، من
نیز به او عشق می ورزم. و آن کس را که من به او عشق ورزیدم،
می کشم. و آن کس را که من بکشم، خون بهایش بر من واجب
است. و آن کس که خون بهایش بر من واجب شد، پس من خود
خون بهای او خواهم شد.^۱

زنده جاوید کیست، کشته شمشیر دوست

کآب حیات قلوب، در دم شمشیر اوست^۲

پس:

تجلی کرد بر ذات خود از خود

نمایان گشت در مرآت اسماء^۳

و در این تجلیه ذاتیه، و در مذبح مقدس به حد اعلاء ظهور کرد و
خود خونبهای خود شد، که:

بالله اگر نبود، خدا خونبهای او

عالم نبود در خور نعلین پای او^۴

۱. الحقائق فی محاسن الاخلاق، فیض کاشانی رحمته الله علیه، صفحه ۳۶۶.

۲. فواد کرمانی رحمته الله علیه.

۳. صفی علیشاه رحمته الله علیه.

۴. نیر تبریزی رحمته الله علیه.

و افسوس که:

کاش آن زمان که در ره جانان شد او فدا

جان جهانیان همه می شد فدای او^۱

و جز حسین علیه السلام که تام و تمام تجیات ظاهریه و باطنیه است و حقیقت عینیت در وجود او ظهور دارد، که را سزا است که جان بذلش کنی و به اشک و آه حسرت یا لیتنی کنت معک بر ضمیر جاری نمایی. و اینک ما فقرای ذاتی هستیم و خرده بهانه‌ای، تا خود را به آن کشتی صمدیت برسانیم و دل به محبت و سر به هوایش بسپاریم.

تذکره حال مؤلف

مؤلف جلیل‌القدر، آیت‌الله آقا میرزا حبیب‌الله شریف ساوجی کاشانی رحمته الله، فقیه، مجتهد، مفسر، عارف و عالم ذوالفنون شیعه، و از نوادر علماء عصر خود می‌باشد.

معظم‌له در سال ۱۲۶۲ هجری قمری، مقارن با دوران حکومت سلطان محمد قاجار، در کاشان دیده به جهان گشود. پدرش ملا علی‌مدد ساوجی فرزند ملا رمضان ساوجی، از علمای شهر ساوه و از شاگردان آیت‌الله ملا احمد نراقی و آیت‌الله سید ابراهیم قزوینی بود، که پس از پایان تحصیلات در قزوین، به کاشان هجرت نمود و با صبیحه آقا سید حسین کاشانی ازدواج کرد.

میرزا حبیب‌الله شریف کاشانی رحمته الله، از سن پنج سالگی تحت تعلیم و تربیت پدر بزرگش آقا سید محمد حسین کاشانی قرار گرفت، و در چهارده سالگی تمام مقدمات را فرا گرفت. سپس به تحصیل ابواب

۱. نیر تبریزی رحمته الله.

مختلف فقه و اصول و حدیث پرداخت، و در سن شانزده سالگی اجازه روایت دریافت کرد.

در هجده سالگی از استادش آیت الله حاج سید محمد حسین کاشانی اجازه اجتهاد گرفت و سپس عازم طهران شد، و بخش هایی از فصول را نزد شیخ محمد اصفهانی خواهرزاده صاحب فصول، و مقداری هم نزد شیخ محمد اندرمانی تلمذ کرد.

قوانین را نزد ملاهادی مدرس طهرانی آموخت، و رسائل شیخ انصاری را محضر میرزا ابوالقاسم کلانتر گذراند. حکمت را هم نزد آیت الله شیخ هادی مدرس تهرانی، از شاگردان ملاهادی سبزواری آموخت. سپس به عراق رفت و از محضر علمای نجف اشرف و کربلای معلا توشه ها برچید، و بیش از دیگران از محضر فاضل اردکانی بهره برد. پس از آن به کاشان مراجعت نمود و شاگردی ملازین العابدین کاشانی را اختیار کرد.

ایشان علاوه بر فقه در زمینه های مختلفی چون کلام، ادبیات، تاریخ، ریاضیات، حدیث، رجال، علوم غریبه، عرفان، تفسیر و اخلاق تبحر خاصی داشت. و برای کسب علم و معرفت پیوسته در سفر بود، و از هر استادی که کمترین استفاده علمی را برده، یا تنها یک جلسه در درس او شرکت کرده، و یا بین او یا عالمی، ملاقاتی کوتاه صورت گرفته بود، به نیکی و عظمت یاد می کرد. در کاشان، با وجود وفور علماء طراز اول و صاحبان فتوا و قضاوت، ریاست علمی و مرجعیت دینی شهر را عهده دار شد، هر چند که خود راضی به این امر نبود.

ملا حبیب رحمۃ اللہ علیہ در مقدمه کتاب جمل النواهی فی شرح حدیث المناهی می نویسد: ترجمه این کتاب را با کمی سرمایه علمی و تنگدستی در زمانی می نویسم که حوادث روزگار مرا به درد جدایی و مصیبت مرگ دو فرزندم در دو شب پیاپی دچار نموده و مشکلات دیگر به من هجوم آورده است، ولی خدای دوست و دوست دارنده را در هر حال حمد و سپاس می گویم.

ملا حبیب رحمۃ اللہ علیہ فردی زاهد و با تقوا و شهرت گریز بود، و بزرگان کرامات متعددی را از او نقل کرده اند. ایشان در عین عزلت و گوشه گیری، از فعالیت در راستای تحقق علوم و احکام اسلامی و احیاء شعائر الهی غافل نبود.

سرانجام آیت الله میرزا حبیب الله شریف کاشانی رحمۃ اللہ علیہ، پس از عمری مجاهده، در روز سه شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۳۴۰ قمری، مطابق با اسفند ماه ۱۳۰۰ خورشیدی در شهر کاشان، و در سن ۷۸ سالگی بدرود حیات گفت و در مزار دشت افروز کاشان به خاک سپرده شد.

فرزندان

ملا حبیب رحمۃ اللہ علیہ، دارای پنج پسر و هفت دختر بود. که اسامی پسران عبارت است از:

- آقا حسین شریف، متوفای ۱۳۷۸ قمری
- آقا مهدی شریف، معروف به آقا زاده، متوفای ۱۳۷۵ قمری
- که این دو پسر در جوار پدر مدفون اند.
- میرزا احمد شریف آیت الله زاده، متوفای ۱۴۰۰ قمری

- آقا علی شریف، معروف به آیت الله زاده، متوفای ۱۳۶۳ قمری
- آقا محمد شریف آیت الله زاده

اساتید

- آیت الله آقا سید محمد حسین کاشانی، ۱۲۹۶ قمری
- آقا میر محمد علی کاشانی، ۱۲۹۴ قمری
- آقا شیخ محمد اصفهانی
- ملا محمد اندرمانی تهرانی، ۱۲۸۲ قمری
- میرزا ابوالقاسم کلانتر طهرانی، ۱۲۹۲ قمری
- ملاهادی مدرس تهرانی، ۱۲۹۵ قمری
- حاج حسین اردکانی حایری، معروف به فاضل اردکانی
- ملا زین العابدین گلپایگانی، ۱۲۸۹ قمری
- ملا عبدالهادی تهرانی
- سید علی شرف الدین مرعشی، ۱۳۱۶ قمری
- میرزا حسین سبزواری
- میرزا حسین سبزواری
- میرزا محمد مهدی کلباسی
- فاضل اردکانی

شاگردان

- ملا حبیب کاشانی رحمته الله علیه، شاگردان بسیاری را در علوم مختلف تربیت نمود، که در اینجا به معرفی بعضی از آنها می پردازیم:
- سید محمد علوی بروجردی

- شیخ ابوالقاسم قمی
- میر سید خلیل الله حسینی فقیه
- میرزا احمد عاملی، فرزند ملا محمد علی آرانی
- سید محمد حسینی رضوی
- شیخ محمد سلیمانی
- ملا عبدالرسول مدنی کاشان
- شیخ محمد غروی کاشانی
- سید فخرالدین امامت (پدر سید عزیزالله امامت)
- آقا رضا مدنی کاشانی
- سید علی یثربی کاشانی
- آقا تراب کاشانی (پدر محمد امامی کاشانی)
- میرزا حسین محلاتی

تألیفات

شریف کاشانی را از عالمان و فقیهان کثیرالتألیف قرن چهاردهم دانسته‌اند، که به گفته فرزندش قریب به ۲۰۰ اثر علمی در علوم مختلف، از خود به یادگار گذاشته است. کار اصلی او در تألیف، پژوهش در فقه و علوم وابسته به آن، خاصه علم الاسماء و علوم غریبه بود، اما به دلیل محبت و علاقه زائدالوصفش به حضرت سیدالشهداء صلوات الله علیه، چندین اثر علمی و تاریخی و تفسیری، راجع به آن حضرت و حادثه عاشورا تألیف کرده است. همچنین ایشان دارای قریحه شاعری بود و با تخلص «سالک» اشعاری را در مناقب و مصائب اهل بیت معصومین علیهم السلام است.

اسامى بعضى از آثار و تاليفات ايشان بدين شرح است:

- تذكرة الشهداء فى مصائب سيد الشهداء عليه السلام
- نخبة المصائب، فارسى، (پيشتر توسط همين انتشارات به چاپ رسیده است)
- أسرار الحسينية فى محبة الإمام الحسين عليه السلام (كتاب حاضر)
- شرح زيارة عاشوراء
- جنة الحوادث فى شرح زيارة وارث
- شرح القصيدة فى مرآة الإمام الحسين
- القصائد فى رثاء الإمام الحسين عليه السلام
- آداب يوم الجمعة و الأعياد الشريفة
- أحسن التراتيب فى نظم درر المكاتب فى العرفان
- الإرث
- أسرار الأنبياء
- اسرار العارفين فى الأخلاق
- إصطلاحات أهل الجفر
- إصطلاحات الصوفية، و يسمى مقدّمة السلوك فى اصطلاحات الصوفية
- الاستصحاب
- أصل البراءة
- إكمال الحجة فى المناجاة
- انتخاب المسائل
- الأنوار السانحة فى تفسير الفاتحة

- إيضاح الرياض
- البارقات الملكوتية، في المعارف و الأخلاق
- بدر البلاغة، يجتمع الخطب التي أنشأها المؤلف
- بوارق القهر في سورة الدهر، و يسمّى أيضاً بتفسير سورة الدهر
- تبصرة السائر في دعوات المسافر
- التذكرة في النحو، و يُسمّى بالتذكرة النوروزية في النحو
- ترجيع بند در مراتب سير
- تسهيل المسالك إلى المدارك في دروس القواعد الفقهية
- تشويقات السالكين إلى معارج الحق و اليقين منظومة فارسية
- تعليقة على تمهيد القواعد للشهيد الثاني
- تعليقة على الفصول في علم الأصول
- تفسير سورة قل هو الله أحد
- تفسير سورة الجمعة
- تفسير سورة الجمعة
- تفسير سورة الفتح
- تفسير سورة الأعلى
- تفسير سورة الملك
- تنبيهات الغافلين، مثنوى فارسي
- توضيح البيان في تسهيل الأوزان و يسمّى اختصاراً بتسهيل الأوزان
- توضيح السبيل في بيان الأديان
- جذبة الحقيقة في شرح دعاء كميل

